

heid bleek tus-
g verschil van
ngsverschil we
ken, met naar

zaken worden
in de genees-
vast te stellen
oo zijn ook de
kelijker te be-
in te brengen.
dokter onder-
e overvoeding
eigen gedach-

studieprogram
alle er bij be-
resultaat be-
overtuigd, dat
aedeutisch als
nlden, niet al
beguafden kan

mijn taak. Er
arbij ge moogt
als het leven
Daarvoor mo-
armee m'n rec-

zwaar zullen
t groot zullen
an u, Prof. K.

bijwoonde —
is sprake van
rd overgedra-
isten wel kon-
t, waaraan de
ertrouwen de
dergelijke be-

u het teken
at de HEERE
en tot een
igde, doch ge-

aria ook kin-
ijk met Jozef.
dogmatici zijn
wel degelijk
huwelijk van

vraagt in ver-
teekenis van
Lucas 3. In
geslachtsregis-
is, dat hoewel
zef, de namen
In beide ge-
leid van Da-
athan, in het
komen ook de
Er is al zeer
verschil en de
leeds de meest
en van de ge-
Maria. Meest-
genealogie van
cas zijn Evan-
seft opgesteld.
rk over Mat-
em benadrukt,

men, dat Ma-
niemand min-
Maria was uit-
tuurlijk af uit
h. Maar er is
soeder uit den

lat de Heiland
was geboren.
er zijn, of Hij
laten gelden.
m³), dan wel

K. MEIMA.

Supralapsaristische voetangels en klemmen?

(Inzake „Amerika“) III

(Het vorige artikel beweerde, dat er niemand serieus infralapsariër of serieus supralapsariër is. Het eindigde met te zeggen, dat ook de supralapsariër-van-formaat, Beza, wel dingen geschreeven heeft, die niet passen in de supralapsarische, amerikaanse formule, die besproken wordt. Hetgeen hieronder nader wordt aangetoond).

Let maar op.

a) Als er staat: u komt de belofte toe en uw kinderen, dan kan men — zegt Beza — zich wel uit de moeilijkheid redden door 'n heel geleerde onderscheiding te maken tusschen promissie en pollicitatie, en dan beweren: promissie is een belofte, waar- bij wederkerige stipulatie geschiedt (de een verplicht zich jegens den ander, de ander echter óók jegens den één), terwijl dan pollicitatie zou wezen: datgene wat ge geheel uit eigen beweging (zonder meteen den ander te binden) hem toezegt, — maar het is beter, die scherpe onderscheidingen hier te laten rusten: het gaat immers hier over het om niet beloofde goed (niet promissio, maar promissum, niet de belofte-dáár, maar het beloofde). Ik vraag niet, of Beza gelijk heeft. — Ik vraag alleen maar dit: als de supralapsariër Beza het woord belofte in deze (ik zou haast zeggen: bij The Standard Bearer geliefde) betekenis opvat, wel, zijn dan die mensen, die de deputaten der Prot. Ref. Kerken ontmoet hebben in hun zendingsarbeid, en die zeggen: de belofte „geldt“ allen, u en uwen kinderen, ipso facto niet meer in goeden zin te verstaan? Net als vriend Beza? (Beza, N.T., 1565, in Act. II, 39).

b) Als er staat: uw kinderen zijn heilig (1 Cor. 7:14), dan worden zij volgens Beza heilig verklaard als leden der kerk, overeenkomstig de bondsformule: ik ben uw God en de God van uw zaad. Gaat de bondsformule ook de bondelingen aan? „Geldt“ die voor hen niet? Wat moet in vredesnaam dan voor hen „gelden“? Een dogmatische waarheid? Zeker, ook die; maar de bondsformule is geen knipsel uit de dogmatiek. Laat men niet zeggen: die heiligheid is mis- schien een (later komend) effect van de oorzaak van het in de kerk zijn (als de kerk n.l. eventueel zou gezegd zijn in de prediking). Want supralapsariër Beza interrumpeert hier: pardon, Paulus redeneert niet, gissend, en op mogelijkheden zand, van oorzaak náár effect, doch het omgekeerd: van effect náár oorzaak. Ze zijn heilig. Dat staat vast, zegt Beza. In de belofte zijn ze begrepen; dat staat ook vast (comprehendi in, ruimtelijke voorstelling: ze vallen er onder). En dat „in de belofte begrepen zijn“ wordt, één regel daaronder, vervangen door: „in het verbond begrepen zijn“. Merkwaardige uitspraak van een supralapsariër, die inzake bijkomende kwesties van de conjectuur¹ zich niet vrij heeft weten te houden (N.T. op 1 Cor. 7:14). Zie overigens de Reformatie jrg. xxi, nr. 11, bl. 84, inzake de bedroevende fouten, die dr A. D. R. Polman beging, toen hij in 1944 met dr J. Ridderbos een praesidies in elkaar zette, waarop men de kerken uit elkaar joeg, en het onderstellingsgeloof liet door- dringen tot in Kampen, waar de nagedachtenis van Hel, de Cock nadien en daardoor werd uitgeroeld. De fouten van dr Polman zijn een baken in zee, om niet in hetzelfde oordeel van legislatieve en kerkafgrenzen- de dwaasheid te vallen.

c) Als Castellio, fel bestrijder van de gereformeerden, beweert: God heeft alle menschen lief, dan pikt die man, ouder gewoonte, een paar citaatjes uit gereformeerde boeken, en zegt: zie daar, die gereformeerden beweren immers zelf, dat de genade aan allen wordt aangeboden? Tut, tut, zegt nu Beza, niet zoo haastig, en niet zoo oppervlakkig lezen. Vertel ons eerst eens, meneer Castellio, wat u nu precies onder genade verstaat? U weet toch wel, dat sommigen den naam „genade“ geven aan elke weldaad, elke beneficentie van God? Maar als u met mij serieus wilt praten, dan moet u onder „genade“ verstaan, de verzoening met God om niet. Welnu, zegt Beza, ik ben het met die mannen, uit wier boeken u die citaatjes hebt opgescharreld, erover eens: die genade wordt tegenwoordig aan alle volken aangeboden, in dien zin, dat het niet meer, zooals vroeger het geval was, alleen aan de Joden, alleen aan Israël overkwam, Ras of rang doet in dezen niet meer ter zake. Ze wordt dan aangeboden niet al- leen den uitverkorenen, maar ook den verworpenen. Tenuinste: aan heel veel verworpenen (plurimi). Dat zegt Beza, supralapsariër, Tr. Theol., Genevae, 1582, I, 345. Zou Beza in Amerika aannemelijk zijn? Ik zou raden: laat „hem“ toe tot de kerk, want hij denkt er niet aan, ketterijen te ver- kondigen, en is ook niet bezig, noodzakelijke onderscheidingen te verliezen.

Hij voegt er namelijk in één adem aan toe: quanvis contrario respectu: d.w.z. met dat aanbod staat het in het ééne geval anders dan in het andere. Maar dát raakt dan ook de nádere onderscheiding. Hoofdzak is voor mij, dat Beza, wat de formule betreft, met genoegen zegt: het aanbod geschiedt óók aan allerlei, aan zeer vele, verworpenen. Men moet zoo'n zinnetje niet in mechanische reactie beantwoorden met een: dat strijdt

¹ Zie overigens inzake conlocere bij Beza ook T. v. Th. I, 193, 200.

met onze formule, het deugt dus niet. Het deugt wel, óf het deugt niet. Dat hangt er maar van af, hoe ge verder nadenkt. En als de amerikaan- sche formule ons dáárover aan de praat hebben wil, dan heel graag. Wij willen niet voor Beza onder- doen in die nadere onderscheiding. Maar we willen evenmin, uit angst voor dit en dat, ons laten vast- leggen op formules, die verbieden wat Beza toch rustig leert. Met formuletjes redt men de zaken nooit. Een aanbod, óók aan onderscheiden ver- worpenen, dat zegt Beza; en het heeft geen steek te maken met Heijnsianisme of met gemeene-gratie- theoremen.

d) Nog verscheiden andere plaatsen heb ik geno- teerd: I, 203/4; 100/1; 171; 197/8; kwestie Pighius 408; 413/4; 419; 687; III, 432, 434, 416. Maar ik vrees, dat we te ver uit den koers raken. Laat me dus mogen volstaan met enkele grepen uit zijn Brevis Explicatio, zijn korte explicatie. Explicatio, — waar van? Wel, van de plaat, die schets, die keurig afgedrukt is in Beza's boek, en waarin de „somma (de hoofdsom) van het gansche christendom“ wordt afgebeeld. Als ik niet kon rekenen op een paar booze brieven voor „een mondje vol latijn“ in ons blad, zou ik het geval laten fotograferen en hier opnemen. Die plaat, die schematische tekening van Beza, wordt door Heinrich Heppe genoemd als de meest volledige supra- lapsaristische voorstelling van de orde der door God besloten zaken; Heppe drukt ze dan ook af, maar lang zoo mooi niet als Beza's uitgever het deed (Heppe, 119; Beza, I, 170). Genoeg: de plaat is inderdaad zoo iets als: het supralapsarieme- in-ets. Bij die plaat nu geeft Beza een Korte (maar het geval neemt toch bl. 171—205 in beslag) Ver- klaring. De oude heeren konden zoo ongelukkig- smeug wezen. We citeren nu ten besluite enkele uit- spraken uit de Korte Verklaring op Beza's supralap- sarisme-plaat:

a) Als het gaat (aphorisme 1 van cp. 3) over de groote kwestie: hoe staat het met de uitvoering (executie) van Gods eeuwige besluit in datgene, wat verkoren en verworpen gemeenschappelijk hebben (in eo quod electis & reprobis commune est), dan zegt Beza: God heeft een zekeren weg zich uitgedacht, die aan verkoren en verworpen gemeen is. Neen, nog scherper: die gemeen is aan de „te verwerpenen“ zoowel als aan de „te verkiezenen“. Hij moest daartoe beiden besluiten onder de weerspannigheid en de zon- de (177). Dat is één punt. Hij moest daartoe ook bei- den in een staat van rechtheid scheppen. Dat is punt twee (178). Over beiden kwam dan ook moedwil- lige ongehoorzaamheid (punt 3). Maar in geen van die beiden stond God daar passief onder, of werkeloos tegenover (punt 4). (179). Op die moedwillig- heid aan de ééne zijde, en toch óók op zijn eigen actief ingrijpen stelt God daarom prijs; want, let wel, niet zaliging van A en verdoemenis van B is Gods uiterste of laatste doel, doch zijn verheerlijking, en ha ar illustratie (punt 5) - (179). Bij beiden ligt dan ook de schuld alleen aan 's menschen kant (punt 6), 179/180.

b) Dan gaat Beza spreken over de causale orde in de bekendmaking en partiele (aliquatenus) uitvoe- ring der verkiezing. Wij letten daarbij o.a. op Gods aanbieden-van-zichzelf (sul ipsius oblatio) (181). We letten daarbij ook op de dreig- ing (dreiging als middel tot ten-uitvoer-legging van de verkiezing!!! zijn wij dat soms vergeten??? 183. Maar het staat net zoo in de Dordtsche Leerregels!). — Eveneens letten we op de verkondiging van de wet (183); ook die is middel in de toebrenging der uitverkorenen! (183). Die wetsprediking is streng (184). Daarna (post!) volgt de voorstelling (propositio) der evangelische genade. Maar dan onder toevoeging van een conditie (heeft The Standard Bearer daar nog altijd vrede mee, vrede met den supralapsariër Beza, vrede met de leer van de voorwaarde, als mid- del tot tenuitvoerlegging van het be- sluit der VERKIEZING??? (184)). We meenen dat er nog pas tegen geschreven is; dat was dan tegen Beza meteen. Maar Beza gaat onverstoord verder: de toegevoegde conditie is: geloof! (184). Daarna volgt de krachtige werking van den Geest bij het Woord, 185. Alleen zoo dragen al die dingen (haec omnia), dus óók die dreiging, en óók die conditie vrucht.

Beza zegt dus: als een kerk niet meer de conditie zou preeken, en niet de dreiging zou opnemen in de prediking, dan ware vruchteloos, wat God als middel ter toebrenging der uitverkorenen heeft vastgesteld. En zou men ons nu willen verblenden, dat met Beza te leeren? We kunnen er niet aan den- ken; ook niet om der wille van den lieven vrede, want hierraakt het de Dordtsche Leerregels, inzake de dreiging en de conditie: be- lofte-met-beveel! (185). Beza zegt dan ook, dat God aan de uitverkorenen het geloof geeft („schept“), OPDAT zij de conditie, die bij de prediking van het evangelie gevoegd was, konden praesteeren (die con- ditie is dus aan alle prediking eigen, zonder haar is de preek geen preek, volgens den supralapsa- riër Beza; laat dus ieder oppassen, dat hij niet supra-

Doctor Irenicus

Op den negentienden December anno Domini 1950 wordt Professor Dr K. Schilder zestig jaar. En aan- gezien Prof. Schilder, alias K. S., van deze zestig ja- ren de meeste op en om het Kerkplein heeft doorge- bracht, gaan we dezen dag niet — zooals ongetwijfeld door anderen wel geschieden zal — met een „welspre- kend“ stilzwijgen voorbij.

Op zulk een zestigsten verjaardag denkt men on- willekeurig aan een Latijnsche spreuk: „sexagenarii de ponte“, wat vertaald zijnde zooveel beteekent als: „de zestigjaren van de brug“. Stel U gerust: zelfs de oude Romeinen hebben niet de dagen gekend, dat mannen, die de zestig jaar bereikt hadden, van de brug den Tiber werden ingesmeten. Maar wel werd gemelde spreuk eens door jongeren aangeheven om dien zestigjarigen den toegang tot wat wij tegenwoor- dig het stemlokaal en het stemhokje noemen te ver- bieden. Het waren jongeren van het type van Reha- beam's vrienden, die meenden, dat de mannen van die jaren maar van de deelname aan het openbare leven moesten worden uitgesloten.

Gevaar voor K. S. om den Tiber, aan de Kamper verhoudingen aangepast, den IJsel te worden inge- smeten, is er wel niet. Buiten gevaar er nog eens in terecht te komen is hij niet heelmaai. Wie hem wel eens met een zwaren koffer met boeken achter op den bagagedrager, één hand aan het stuur van de fiets, over de straat heeft zien laveeren, houdt zijn hart vast voor het geval dergelijke bicyclische toeren eens aan de IJsekkade zouden worden gewaagd.....

En van de deelname aan het openbare leven is deze zestigjarige gelukkig nog niet uitgesloten. En met dankbaarheid gedenken we op den komenden Dinsdag hoe een daartoe in het verleden ondernomen poging door Gods genade is mislukt en hoe midden in een bangen kerkstrijd de polemist K. S., ook hij, heeft mogen mede arbeiden aan het bewaren, aan het her- stellen van den vrede: deze doctor irenicus!

Doctor irenicus!

We kunnen ons voorstellen, dat de typeering van K. S. als een doctor des vredes in bepaalde kringen een homerisch gelach doet opgaan. Men heeft nu een- maal in die omgeving van K. S. de caricatuur-voor- stelling van een man, die vecht uit louter behagen aan het vechten zelf; van een, die polemiseert omdat hij er zoo'n plezier in heeft; de waanvoorstelling van een herleefden Ismaël „wiens hand tegen allen is“. En — om dat maar niet te vergeten — hij is officieel ge- doodverfd als kerkseurder-van-groot-formaat.

Maar tegen al deze voorstellingen, officiële en of- ficieele oordeelvellingen houden we vol: K. S. heeft zéér den vrede der kerken mogen dienen.

Want vrede stichtten in het verleden en stichten in het heden niet die menschen, die met negatie van door God den HEERE gestelde vijandschappen op offer- feesten van beginselen „ijzer en leem“ zoeken te ver- binden. Zij leggen den grondslag van den ónvrede en vergaderen in een huls, dat zij tegen zichzelf verdeeld hebben, toorn als een schat.

Maar wie begint door den God den HEERE gestelde vijandschap te aanvaarden en om de bewaring van de eenigheid des geloofs polemiseert, hetzij dat zij hooren, hetzij dat zij niet hooren, tijdig en ontijdig, tegen elke vermenging van ijzer en leem, de antithese — door Kuyper herontdekt — niet verdoezelend, die raakt wel uit de gunst van irenische geesten, maar die heeft waarlijk gestreden voor den waren vrede. Want hij heeft zich benaastigd te behouden de eenigheid des geloofs, door den band des vredes.

Zoo heeft K. S. gepolemiseerd.

Om den vrede der kerk.

Om de eenigheid des geloofs te behouden.

En dat heeft de HEERE, die hem tot dat werk riep, willen zegenen.

We weten goed, dat we dit schrijven op een moment, waarin die strijd naar buiten en naar binnen door- gaat. Zoo zal het in Gods Kerk ook blijven. Tot den jongsten dag. Eerst dan zullen ook alle deelen van de wapenrusting Gods, waarin Gods knechten hier moe- ten gaan, worden omgesmeed tot instrumenten van louter opbouwenden arbeid.

Maar midden in den strijd van de strijdende kerk (dat is toch méér dan een term in „een bouquetje dogmatiek“) mogen we toch vandaag den HEERE danken, dat we in die strijdende kerk de eerstelingen van den eeuwigen vrede mogen genieten.

En we danken den HEERE, dat ook K. S. sexage- narius door 's HEEREN gunst daaraan heeft mogen mede-arbeiden.

Spare onze God hem nog vele jaren voor zijn arbeid om ons volk te leiden in de kennis der Schriften.

En moge hij zich nog lang geven, met hart en mond en pen en rechterhand, getrouw aan God, Gods kerk en 't Vaderland!

D. E. C.

lapsaristischer wordt dan deze supralapsaristenkoning. De uitverkorenen gaan dan ook den hun aangebo- den (oblatum) Christus werkelijk aannemen (186). Hóe die Christus aangeboden was? Wel, zegt Beza: universeel, en voor iedereen (promiscue);